

օրագրի տվյալների հետ: Համադրության արդյունքում պարզվել է, որ *փաստացի ջրամատակարարումը, ըստ մակարադակաչափի (470 հազ. խմ), գերազանցում է ակտ-օրագրով ձևակերպված ծավալը (347.8 հազ. խմ) 35 տոկոսով:*

4.4. Մեխանիկական ջրի մատով

ՀՀ կառավարության 2002թ.-ի դեկտեմբերի 26 թիվ 2121-Ն որոշման 24-րդ կետի համաձայն՝ մեխանիկական եղանակով ջրամատակարարումը պլանավորվում է ըստ ստացված հայտերի՝ պոմպակայանի կամ պոմպակայանների համալիրի պոմպային ագրեգատների արտադրողականությանը համապատասխան: Մեխանիկական եղանակով ջրամատակարարման հայտը համապատասխանեցվում է պոմպակայանի կամ պոմպակայանների համալիրի պոմպային ագրեգատների արտադրողականությանը: Պոմպային ագրեգատների արտադրողականության ցուցանիշները սահմանվում են «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրված համապատասխան տեխնիկական տվյալների աղյուսակում:

2017թ.-ի ընթացքում «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից մեխանիկական եղանակով մղվել է 78,372.7 հազ. խմ ջուր, որից՝ 71,859.0 հազ. խմ մատակարարվել է ջրօգտագործողների ընկերություններին (ՋՕԸ-երին): Կորուստը կազմել է 8.3 տոկոս:

2018թ.-ի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ մեխանիկական եղանակով մղվել է 103,784.3 հազ. խմ ջուր, որից՝ 91,928.0 հազ. խմ մատակարարվել է ՋՕԸ-երին: Կորուստը կազմել է 11.4 տոկոս:

Ստացված տեղեկատվության համաձայն՝ մեխանիկական ջրի հաշվառումը իրականացվել է՝ հիմք ընդունելով պոմպերի համար ծախսված էլեկտրաէներգիայի և պոմպերի աշխատած ժամերի քանակները: Պոմպերի աշխատանքի համար ծախսված էլ. էներգիայի քանակը (կվտ) հարաբերելով պոմպերի աշխատած ժամերի քանակներին (ժամ) ստացվել է պոմպի էլ. շարժիչի հզորությունը (կվտ/ժամ): Այնուհետև՝ ստացված հզորությունը հարաբերելով սահմանված պոմպերի տեխնիկական տվյալների համաձայն հաշվարկված էլեկտրաէներգիայի տեսակարար ծախսին (1 խմ ջրի մղման համար ծախսվող էլ.էներգիա կվտ/խմ) ստացվել է, թե մեկ ժամում որքան ջուր է մղվել (մեխանիկական ջրի արտադրողականություն խմ/ժամ): *Ստացված ջրի քանակը բազմապատկելով պոմպերի աշխատած ժամերի քանակին ստացվել է մեխանիկական եղանակով մղված ջրի ծավալը:*

Ստացված տեղեկատվության ուսումնասիրությամբ պարզվեց, որ 2017-2018թթ.-ների ընթացքում «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից մեխանիկական եղանակով փաստացի մղված ջրի քանակների հաշվարկան համար հիմք ընդունված էլ. էներգիայի տեսակարար ծախսերը փոփոխվում են: Մինչդեռ՝ 2017թ. և 2018թ.

հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ առկա են փոփոխման համար հիմք հանդիսացած 6 ջրաչափության արձանագրություններ (Հավելված 11):

Իրականացված ջրաչափությունների արդյունքում ստացված ցուցանիշների համապատասխան հաշվարկվել են տեսակարար ծախսերի ցուցանիշներ, որոնք նույնպես *չեն համապատասխանում «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից մեխանիկական ջրի հաշվառման համար հաշվարկված տեսակարար ծախսի ցուցանիշներին:*

Ընկերության կողմից մեխանիկական եղանակով փաստացի մղված ջրի քանակների հաշվարկան համար հիմք ընդունված էլ. էներգիայի տեսակարար ծախսերը փոփոխվում են:

«Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից ԶՕԸ-ներին 2017թ.-ին և 2018թ. ի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համապատասխանաբար 6,528.86 և 6,798.74 հազ. խմ-ով պակաս մեխանիկական եղանակով ջրամատակարարում է հաշվարկվել

Հիմք ընդունելով՝ տեխնիկական տվյալների համաձայն հաշվարկված տեսակարար ծախսի ցուցանիշները, ինչպես նաև՝ ջրաչափությունների արդյունքում ստացված տեսակարար ծախսի ցուցանիշները՝ պոմպերի աշխատանքի համար ծախսված էլ. էներգիայի քանակների և պոմպերի աշխատած ժամերի համապատասխան ստացվում է, որ «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից 2017թ.-ի ընթացքում պետք է իրականացվեր 85,482.93 հազ. խմ, իսկ 2018թ.-ի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 111,459.9 հազ. խմ մեխանիկական ջրի ջրամատակարարում: Հաշվարկված մեխանիկական ջրերի քանակներից «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից հաշվարկված կորուստների

տոկոսները հանելուց հետո՝ 2017թ.-ին ԶՕԸ-ներին պետք է մատակարարվեր 78,387.84 հազ. խմ մեխանիկական ջուր, իսկ 2018թ.-ի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 98,726.78 հազ. խմ մեխանիկական ջուր: Ստացվում է, որ «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից ԶՕԸ-ներին 2017թ.-ին և 2018թ.-ի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համապատասխանաբար 6,528.86¹ և 6,798.74² հազ. խմ-ով պակաս մեխանիկական եղանակով ջրամատակարարում է հաշվարկվել (հաշվարկները իրականացվել են Ջրառ ՓԲԸ-ում դիտարկման, զննման ընթացակարգերի իրականացման ժամանակ ստացված տեղեկատվության հիման վրա): Ստացված տեղեկատվության համաձայն՝ մեխանիկական ջրի մեկ խմ-ի արժեքը կազմում է 11.52 դրամ: Այսպիսով՝ 2017թ.-ին՝ 76,197.3 հազ. դրամ և 2018թ.-ի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 78,321.5 հազ. դրամ պակաս հասույթ է ձևավորվել:

4.5. «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից «Վեոլա Ջուր» ՓԲԸ-ին և Շիրակի մարզի 4 համայնքներին ոռոգման ջուր մատակարարելու վերաբերյալ

¹ 78,387.84-71,859.0

² 98,726.78-91,928.0

Հաշվեքննությամբ պարզվեց, որ

1. «Ջրառ» ՓԲԸ-ի և «Վեոլա Ջուր» ՓԲԸ-ի միջև 25.08.2017թ.-ին կնքվել է մակերևութային ջրի մատակարարման պայմանագիր, որով «Ջրառ» ՓԲԸ-ն իր ջրային համակարգերով «Վեոլա Ջուր» ՓԲԸ-ին մատակարարում և Մանթաշի ջրամբարի ջրթող դիտակետում վերջինիս հանձնում է մակերևութային ջուրը՝ 1 խմ-ն 1.01 ՀՀ դրամ արժեքով: *Պայմանագրում չի նշվել, թե ինչ նպատակով է ջուրը մատակարարվում: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «Ջրառ» ՓԲԸ-ի գործունեության հիմնական նպատակն է՝ ոռոգման ջրի մատակարարումը Զրոգագործող ընկերություններին և միություններին, վերոնշյալ պայմանագրով նախատեսված ջրի օգտագործման նպատակի վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու համար Հաշվեքննիչ պալատի կողմից գրավոր հարցում է ուղարկվել «Վեոլա Ջուր» ՓԲԸ-ին, ինչին ի պատասխան «Վեոլա Ջուր» ՓԲԸ-ն գրավոր պատասխանել է, որ ստացված ամբողջ ջրաքանակը մատակարարվում է Արթիկ քաղաքին և հարակից մի շարք գյուղերին՝ խմելու և կենցաղային նպատակով:*

2. 2017 թվականին «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից ոռոգման ջրի մատակարարման պայմանագրեր են կնքվել նաև Բասեն 2011 (Մեծ Մանթաշ), Փոքր Մանթաշ արոտօգտագործողների միավորումների, ինչպես նաև՝ Գեղանիստ և Արևաշատ համայնքների հետ: *Ջրի օգտագործման նպատակի վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու համար Հաշվեքննիչ պալատի կողմից գրավոր հարցում է ուղարկվել նաև վերոնշյալ համայնքների ղեկավարներին: Մեծ Մանթաշ, Արևաշատ և Փոքր Մանթաշ համայնքների ղեկավարները հայտնել են, որ ջուրն օգտագործվում է համայնքների արոտների ջրարբիացման և ոռոգման նպատակներով, իսկ Գեղանիստ համայնքի ղեկավարի կողմից հայտնվել է, որ ինչպես իր ղեկավարած համայնքում, այնպես էլ՝ մնացած 3 համայնքներում ջուրն օգտագործվում է խմելու ջրի պակասը լրացնելու համար:*

Պետք է նշել, որ համապատասխանության հաշվեքննության ընթացքում իրավական ակտերի ուսումնասիրությամբ պարզվեց, որ՝

- ՀՀ Ջրային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ *ոռոգման ջուրը ոռոգման նպատակով օգտագործվող և ոռոգման ջրի ստանդարտներին համապատասխանող ջրային ռեսուրս է, որը կարող է լինել ինչպես մակերևութային, այնպես էլ՝ ստորերկրյա:*

- ՀՀ կառավարության 26.12.2002թ. թիվ 2121-Ն որոշման հավելված 1-ով հաստատվել են ոռոգման ջրի մատակարարման և օգտագործման կանոնները: Վերը նշված որոշման 1-ին հավելվածի 1-ին կետի 2-րդ պարբերության համաձայն՝ *ոռոգման ջուրը գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ոռոգման համար նախատեսված և ոռոգման ջրի ստանդարտներին համապատասխանող ջուրն է:*

4.6. «Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից վարձակալության հանձնված գույքերի վերաբերյալ

«Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից տնտեսվարող սուբյեկտներին վարձակալության իրավունքով տրվել են պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքեր:

Աղյուսակ 8

«Ջրառ» ՓԲԸ-ի կողմից վարձակալության իրավունքով տրված անշարժ գույքերի և տնտեսվարող սուբյեկտների ցանկ

Կազմակերպություն	Պայմանագրի կնքման ամսաթիվ	Ժամ կետ /տարի/	Գույքի նկարագրություն	ՔՄ /շինություն, հող /	Գումար /ամսական, հազ. դրամ/
Գրին Էներջի կոնցեռն ՍՊԸ	07.10.2015թ.	20	Վերնաշենի պոմպայան՝ ենթակառուցվածքներով և սարքավորումներով՝ բարձր լարման հոսանքագիծ, թունել, մոտեցնող ջրանցք, ջրավազան և այլ:	Շին.՝ 874 Հող՝ 9.000	220.0
Յագուար կենդանիների աշխարհ ՍՊԸ	08.06.2017թ.	5	Հեր-Հերի ջրամբար /Պետական հատուկ նշանակության ջրային համակարգ/	1.000.000	20.8
Ատլաս-Պյուս ՍՊԸ	24.06.2017թ.	5	Այգեծոր համայնքում գտնվող թիվ 4 ջրհան կայան, իր հողամասով	Շին.՝ 122.7 Հող՝ 950	25.0
Էնգելս Թումանյան ՍՊԸ ³	22.04.2017թ.	25	Դավիթ Բեկի ջրամբարի իրիգացիոն ջրթող, կարգավորող, սարքավորումների շենք /Պետական հատուկ նշանակության ջրային համակարգ/	6	1.0
Ակ. Եղիազարովի անվ. ինստիտուտ	10.12.2007թ.	90	Երևան քաղաքի Նորք-Մարաշ վարչական շրջանի Արմենակյան 125 հասցեում գտնվող շենք, շինություններ, հող /2017թ. ՀՀ կառ. որոշմամբ տրվել է պետ գույքի վարչությանը/	Շենք՝ 6911.7 Շինություն՝ 192.3 Հող՝ 5400	233.3

³ ՍՊԸ-ի միակ հիմնադիրը հանդիսանում է «Ջրառ» ՓԲԸ-ի պաշտոնատար անձ՝ Դավիթ Բեկի ջրամբարի պետ: Շահագործում է ՀԷԿ՝ Դավիթ-Բեկի ջրամբարի տարածքում:

2017 թվականի ընթացքում վարձակալությունից մուտքը ընդհանուր կազմել է 2,829.4 հազ. դրամ, իսկ 30.09.2018 թվականի դրությամբ մուտքը կազմել է 5,100.6 հազ. դրամ:

Հաշվեքննության արդյունքում պարզվեց, որ՝

«Սևան-հրազդանյան Ջրառ» ՓԲԸ-ի (իրավահաջորդն է հանդիսանում «Ջրառ» ՓԲԸ-ն) և «Գրին Էներջի կոնցեռն» ՍՊԸ-ի միջև, հիմք ընդունելով բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի 02.11.2015թ. թիվ 3-Բ որոշումը, 07.10.2015թ-ին կնքվել է պայմանագիր, որով «Գրին Էներջի կոնցեռն» ՍՊԸ-ին հանձնվել է Վերնաշենի պոմպակայանը՝ ենթակառուցվածքներով և սարքավորումներով (բարձր լարման հոսանքագիծ, թունել, մոտեցնող ջրանցք, խողովակաշարեր, այդ թվում՝ պոմպերի մղման և ներծծող, ջրաչափական կետ, ջրընդունիչ ավազան, ջրհան ավազան, հանգստացնող ավազան, տեսչական ճանապարհ, փականներ և այլն)՝ **հետագայում այն գնելու իրավունքով**: Պայմանագրի համաձայն՝ վերը նշված ջրային օբյեկտը (շինություն՝ 874 քմ, հող՝ 9000 քմ) 20 տարի ժամկետով տրվել է «Գրին Էներջի կոնցեռն» ՍՊԸ-ին՝ ամսական 220,000 ՀՀ դրամով: Որոշմամբ ամրագրվել է, որ *Գույքը հանձնվում է կառուցապարման իրավունքով այն դեպքում, երբ ՀՀ Հողային օրենսգրքի 46-րդ հոդվածով արգելված է պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերը տրամադրել վարձակալության՝ կառուցապարման նպատակով*:

**Ջրային համակարգի
վարձակալն իրավունք չունի
վարձակալության իրավունքը
գրավ դնել**

Վերը նշված գործարքի փաստաթղթային ուսումնասիրությամբ պարզվեց նաև, որ 2018 թվականին «Ջրառ» ՓԲԸ-ն և Ջրային կոմիտեն համապատասխան գրություններով (05.03.2018թ. թիվ 166 և 27.02.2018թ. թիվ

02/07/508-18) «Գրին Էներջի կոնցեռն» ՍՊԸ-ին **թույլատրել են վարձակալության իրավունքը գրավադրել, որի արդյունքում ընկերությունը ձեռք է բերել վարկային միջոցներ ներգրավելու հնարավորություն**:

ՀՀ ջրային օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի 6-րդ պարբերությամբ, ինչպես նաև՝ ՀՀ կառավարության 30.01.2003թ. թիվ 243-Ն որոշման հավելվածի 39-րդ կետով սահմանվել է, որ **Ջրային համակարգի վարձակալն իրավունք չունի վարձակալության իրավունքը գրավ դնել**: Նշված օրենսդրական արգելքների պարագայում «Ջրառ» ՓԲԸ-ն և Ջրային կոմիտեն տրվել են գրավոր **թույլտվություն՝ վարձակալության իրավունքը գրավ դնելու համար**:

«Ջրառ» ՓԲԸ-ի և վերոնշյալ տնտեսվարող սուբյեկտների միջև կնքված գործարքների համապատասխանության հաշվեքննության նպատակով իրավական ակտերի ուսումնասիրությամբ պարզվեց, որ պետական սեփականություն

հանդիսացող գույքը վարձակալության հանձնելու ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված ընթացակարգերն են.

ա/ ՀՀ Ջրային օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի 1-ին պարբերության համաձայն՝ Ջրային համակարգերը (դրանց առանձին մասերը) վարձակալության է տրամադրվում՝ կառավարության որոշմամբ սահմանված կարգով:

ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հունվարի 30-ի թիվ 243-Ն որոշմամբ հաստատվել է **պետական սեփականություն հանդիսացող ջրային համակարգերի օգտագործման իրավունքի վարձակալությամբ փոխանցման կարգը:** Որոշման հավելվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ նույն կարգով վարձակալության օբյեկտ են հանդիսանում ջրային համակարգերը կամ **դրանց մասերը** (ջրային համակարգ): Որոշման հավելվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ ջրային համակարգի օգտագործման իրավունքի վարձակալությամբ փոխանցումն իրականացվում է **մրցույթների կամ աճուրդների ձևով**, իսկ նույն որոշման 5-րդ կետի համաձայն՝ ջրային համակարգը վարձակալությամբ է փոխանցվում **Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ՝** ջրային համակարգերի կառավարման մարմնի ներկայացմամբ, որը ստանձնում է նաև վարձատուի լիազորությունները:

բ/ ՀՀ Հողային օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված ընթացակարգ.

«4. Պետության և համայնքի հողերից հողամասերի վարձակալության իրավունքը տրամադրվում է մրցույթով՝ հրապարակային սակարկությունների միջոցով:

Հողամասերի՝ առանց մրցույթի տրամադրման դեպքերը սահմանում է կառավարությունը»:

գ/ ՀՀ կառավարության 2001 թվականի փետրվարի 22 թիվ 125 որոշմամբ նախատեսված ընթացակարգեր, ինչպես նաև՝ նույն որոշման հավելված 5-ով սահմանված՝ Վարձակալության տրամադրվող պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի վարձավճարների հաշվարկման կարգով:

Աղյուսակ 1-ում նշված կազմակերպությունների ընտրության ընթացակարգերի, ինչպես նաև՝ պայմանագրային արժեքների որոշման մասով, տրամադրված տեղեկատվության համաձայն, **պայմանագրերի կնքումը կատարվել է ուղղակի կերպով, իսկ պայմանագրային արժեքները որոշվել են բանակցությունների միջոցով:**

Պայմանագրերը չեն կնքվել ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված վերոնշյալ ընթացակարգերով

➤ Փաստաթղթերի ուսումնասիրությամբ պարզվեց, որ վերը նշված **պայմանագրերը չեն կնքվել ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված վերոնշյալ ընթացակարգերով:**

➤ «Ջրառ» ՓԲԸ-ի և «Յագուար կենդանիների աշխարհ» ՍՊԸ միջև կնքված 08.06.2017թ.-ի Հեր-Հեր ջրամբարի տարածքի վարձակալության